

Eduskunnan lakivaliokunnalle

5.2.2026
HE 187/2025 vp

Rikosuhripäivystyksen lausunto syyteneuvottelua koskevan käyttöalan laajentamisesta

Rikosuhripäivystys (RIKU) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle syyteneuvottelun käyttöalan laajentamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 187/2025 vp). Lausumme asiassa Rikosuhripäivystyksen perustehtävän eli rikoksen uhrien tukemisen ja oikeuksien toteutumisen näkökulmasta.

RIKULLa oli edustaja oikeusministeriön 12.9.2023 asettamassa työryhmässä, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus syyteneuvottelun käyttöalan laajentamiseksi (VN/19873/2023-OM-7) ja jonka 12.5.2025 luovuttamaan mietintöön hallituksen esitys perustuu. Näin ollen RIKU kannattaa ehdotettuja muutoksia ymmärtäen hallituksen esitykseen annetuissa lausuntopalautteissa esitetyn kritiikin mm. siitä, että syyteneuvottelujärjestelmä voi loukata yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. RIKU katsoo kuitenkin, että kaikenlainen rikosprosessin sujuvoittaminen parantaa lähtökohtaisesti yleisesti asianosaisten oikeusturvaa, kun sen myötä rikosoikeudenhoidon resursseja voidaan kohdentaa nykyistä oikeudenmukaisemmin ja tarkoituksenmukaisemmin, jolloin myös käsittelyajat lyhenevät.

RIKU toteaa, että sen asiakastyössä syyteneuvottelut ja tunnustamisoikeudenkäynnit eivät ole tähän mennessä juurikaan näkyneet, eikä RIKUssa siten ole käytännön asiakastyön näkökulmasta kokemusta voimassa olevasta lainsäädännöstä. Yleisesti voidaan kuitenkin ajatella, että on myös rikoksen uhrin näkökulmasta myönteistä, jos hän välttyy ajallisesti pitkältä rikosprosessilta ja mahdollisesti myös oikeudenkäyntiin osallistumiselta rikosasian päättyessä syyteneuvotteluun etenkin, jos uhrin vahingonkorvausvaatimuksiin saadaan myös ratkaisu. Kun syyteneuvottelu edellyttää myös jatkossa asianomistajan suostumusta ja kun heillä on ainakin vakavimmissa rikoksissa omat oikeudenkäyntiavustajat, muutoksella ei RIKUn näkemyksen mukaan heikennetä rikosten uhrien oikeuksia.

Mitä tulee törkeän ihmiskaupan ja törkeän ryöstön kohdalla mahdollisuuteen syyteneuvotella niistä tulevaisuudessa, RIKU pitää näiden neuvotteluiden toteutumista ainakin ihmiskaupparikoksissa epätodennäköisenä, kun ottaa huomioon sen, että ihmiskaupparikoksissa vastaajat eivät tyypillisesti myönnä syyllisyyttään. Kun törkeässä ihmiskaupassa voi kuitenkin olla kysymys hyvin erilaisista teoista, voi sinänsä olla mahdollista, että jokin yksittäinen vastaaja olisikin valmis myöntämään rikoksen ja siten valmis myös hyvittämään aiheuttaneensa vahingon, jolloin syyteneuvotteluun päätyminen voisi olla kaikkien asianosaisten etu. RIKU luottaa Suomen eri viranomaisten ja oikeudenhoidon alalla toimivien ammattitaitoon ja myös siihen, että syyttäjät osaa- vat arvioida, soveltuuko tietty yksittäinen asia luonteensa puolesta syyteneuvotteluun vai ei.

Kuten hallituksen esityksestä ilmenee, syyteneuvottelua on tähän mennessä käytetty lähinnä talousrikoksissa, vaikka se voisi olla käyttökelpoinen myös muissa rikoksissa. Tältä osin kyse lienee

paljolti siitä, että järjestelmä ei ole ns. juurtunut vaihtoehtoiseksi menettelytavaksi, eikä sen mahdollisuutta ja käyttökelpoisuutta tunneta. Tästä syystä RIKU pitää tärkeänä, että järjestelmän sisällöstä koulutetaan oikeudenhoidon toimijoita, jotta kynnys syyteneuvottelun käyttämiselle vähentyy.

Leena-Kaisa Åberg
toiminnanjohtaja

Elisa Trejtnar
juristi